

Yttrande

M, D, L, KD

2026-03-03

Ärendenummer SLK-2025-01264

Yttrande angående – Uppföljning av två planer - Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025 samt Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023-2025

Yttrande

Tystnadskulturen inom Göteborgs Stad innebär att allvarliga missförhållanden riskerar att döljas i stället för att åtgärdas. Brister inom omsorg – som vi sett exempel på vid Granliden och Hundraårgatan – drabbar de medborgare som har störst behov av samhällets stöd. Samtidigt leder bristande polisanmälningar och omfattande sekretess i kommunala bolag till en avsaknad av insyn, vilket möjliggör slöseri med skattemedel.

Det är anmärkningsvärt att Socialdemokraterna tidigare i opposition förordade externa granskningar, men valde att frånga den linjen när de själva tog över styret. Denna brist på konsekvens har skadat förtroendet för stadens ledning.

För att Göteborg ska bli en stad präglad av öppenhet och transparens krävs en oberoende granskning av hur ledarskapet påverkar tystnadskulturen. Endast så kan vi en gång för alla göra upp med bilden av ”Muteborg”. För att inte föregå de utredningar om missförhållanden och tystnadskultur som pågår avser vi att återkomma med ytterligare hantering av ärendet när det behandlas i kommunfullmäktige.

Yttrande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

18/2-2026

Nr 9

Yttrande angående – Uppföljning av två planer – Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025 samt Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023-2025

Yttrandet

Uppföljningen av Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025 visar på att det har skett positiva förflyttningar i stadens arbete trots kostnadskrisen i Sverige. Uppföljningen visar att trygghetsindexet i Göteborg under planperioden har ökat, vilket är en mycket positiv utveckling.

Vi vet att mer behöver göras och det är positivt att flera insatser från handlingsplanen fortsätter att genomföras. När handlingsplanen upphör har Staden fortsatt styrning på området genom programmet för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa, Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program, Framtidenkoncernens strategi för utvecklingsområden och uppdrag i budget.

Flertalet aktörer måste fortsätta arbeta för att skapa en positiv utveckling i stadens utsatta områden genom att både arbeta förebyggande och främjande med stadsutveckling, trygghet, barn och ungas uppväxtvillkor, att stödja föreningslivet samt stärka tilliten och delaktigheten mellan Göteborg stad och invånarna. För att accelerera arbetet har det rödgröna styret i budgeten för 2026 givit alla nämnder och bolagsstyrelser i uppdrag att understödja och bidra i arbetet som sker genom Framtidenkoncernens strategi för utvecklingsområden 2020–2030. En viktig del i det är att de stadsplanerande nämnderna och AB Framtiden ska säkerställa en snabb framdrift av de detaljplaner som krävs för att genomföra AB Framtidens torgstrategi i syfte att öka attraktiviteten och tryggheten i våra utsatta områden. Framtiden kommer också att delta i arbetet med att, tillsammans med socialförvaltningen och andra relevanta förvaltningar, öka sin närvaro och uppsökande arbetet för att kunna erbjuda ett bättre stöd till invånarna. Vi satsar på stadens socialnämnder och har i budgeten för 2026 gjort satsningar för 140 miljoner i socialnämnderna. Vi har tagit fram en ny fördelningsmodell som utgår tydligare från behov. Under perioden handlingsplanen varit gällande har vi infört skolsociala team på grundskolor, utvecklat arbetet med skola som arena och bemannat upp idrottshallar för att förbättra barns uppväxtvillkor i utsatta områden. Vi har också stärkt upp arbetet med invånarguider, medborgarkontor och lokala medborgarbudgetar för att öka möjligheter för dialog och inflytande för boende i utsatta områden.

Det rödgröna styret fortsätter att med särskilda satsningar och nya initiativ arbeta aktivt med att lyfta våra utsatta områden. I höstas presenterade vi satsningar för att i Angered

etablera en ny trygghetscentral och en samverkanscentral för föreningsliv och socialnämnden, att starta upp ett nytt medborgarkontor, attrahera fler nya företag och öka den kommunala närvaron genom att flytta kommunala verksamheter.

För att bryta segregationen och öka tryggheten i Göteborg behövs samordning och samverkan. Detta lyfts även som en framgångsfaktor i uppföljningen. Styrets arbete med att få till stånd flera handslag för Göteborg är ett sådant exempel där samverkan mellan flera aktörer, i detta fall näringslivet och kommunen, formaliseras och konkretiseras. Så sent som i december 2025 togs ett nytt handslag för Hammarkullen – det fjärde handslaget i staden. Tillsammans med Skanska och AstraZeneca, två av Sveriges största företag, ska vi genom fokus på utbildning, jobb och framtidstro stärka tryggheten i området.

Den nuvarande Tidö-regeringens misslyckande med att hantera den ekonomiska krisen har lett till en ökad fattigdom och utsatthet runt om i landet, såväl här i Göteborg. Den positiva trend som visar sig i uppföljningen gällande personer i barnhushåll som får ekonomiskt stöd bröts under 2025. Det kan i högsta grad härledas till regeringens oförmåga att stärka och säkra vanliga människors ekonomi. Denna bild och brott i utvecklingen stärks av Rädda Barnens barnfattighedsrapport som visar att barnfattigheten ökar i landet.

Vi kan slutligen konstatera att sedan det rödgröna styret tillträdde har såväl attraktiviteten som den upplevda tryggheten i utsatta områden ökat enligt Framtidenkoncernens hyresgästundersökning. Målsättningen om att inga områden ska vara särskilt utsatta fortsätter genom det rödgröna styrets arbete och det ska ske fullt finansierat, långsiktigt och realistiskt.

När det gäller planen för att motverka tystnadskulturer som funnits i Göteborgs Stad 2023–2025, bedömer stadsledningskontoret att det inte längre finns ett behov av en särskild plan efter att den nuvarande löpt ut. Detta mot bakgrund av att stadens verksamheter i ordinarie processer numera arbetar aktivt mot tystnadskultur och otillåten påverkan samt att styrningen inom området implementerats i stadens ordinarie strukturer och befintliga program. Vi delar denna bedömning och anser att det är synnerligen angeläget att detta arbete fortsätter då det alltid finns saker som kan bli bättre inom detta område. Det är positivt att antalet planer kan minska i staden samtidigt som det finns ett aktivt och implementerat arbete för att motverka tystnadskulturer i staden.

Tilläggsyrkande

2026-02-13

Ärende.nr SLK-2025-01264

Tilläggsyrkande angående Uppföljning av två planer - Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025 samt Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023–2025

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att intensifiera Göteborgs Stads arbete mot kriminella strukturer och parallella samhällssystem, genom att stärka samverkan med Polismyndigheten och andra relevanta rättsvårdande myndigheter.

Uppdraget ska särskilt inriktas på att:

- säkerställa att kommunens resurser inte direkt eller indirekt *möjliggör, understödjer eller normaliserar kriminell verksamhet,*
- fördjupa informationsutbyte och operativ samverkan med Polismyndigheten i syfte att *förebygga och motverka organiserad brottslighet,*
- identifiera och begränsa kommunala insatser som riskerar att *upprätthålla kriminella miljöer eller parallella strukturer,*
- samt, inom ramen för gällande lagstiftning, *verka för att statliga verktyg för återvändande och återvandring tillämpas mer aktivt i de fall där personer saknar rätt att vistas i landet eller bedöms utgöra en säkerhetsrisk.*

Yrkandet

Vi anser att Göteborgs Stad fortsatt upplåter betydande tid, resurser och handlingsutrymme för personer som inte står på rätt sida av lagen och som lever av eller bidrar till kriminell verksamhet.

För att på allvar bryta utvecklingen i stadens utsatta områden krävs inte enbart förebyggande och sociala insatser, utan även ett tydligare fokus på ordning, ansvar och rättsstatens principer. Kommunen bör i högre grad fungera som en aktiv part i det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet, snarare än att riskera att bli en möjliggörare genom bristande uppföljning eller kontroll.

Vi menar därför att Göteborgs Stad behöver växla upp arbetet mot kriminella strukturer, stärka samarbetet med Polismyndigheten och i större utsträckning stödja åtgärder som syftar till återvändande och återvandring i enlighet med nationell lagstiftning.

Yrkande
Ärende 14
2026-03-04

M, D, L, KD

Yrkande angående Uppföljning av två planer - Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025 samt Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023-2025

Förslag till beslut

I Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samråd med berörda nämnder och bolag ta fram en förlängd och uppdaterad handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2030, baserad på de erfarenheter som framkommit under föregående planperiod.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samråd med berörda nämnder och bolag ta fram en förlängd och uppdaterad plan för att motverka tystnadskulturer 2026–2030, baserad på de erfarenheter som framkommit under föregående planperiod.

Yrkandet

Frågorna om särskilt utsatta områden och tystnadskultur rör centrala delar av kommunens ansvar. Problemen kvarstår och behöver fortsatt hanteras samlat. Även om delar av arbetet ryms i befintliga styrdokument bedömer vi att det krävs en tydlig planstruktur för ansvar och uppföljning.

Förvaltningar och bolag behöver samlas kring ett gemensamt, tydligt uppdrag. Ett helhetsgrepp krävs för att kraftsamla arbetet mot segregation, otrygghet och tystnadskultur.

Erfarenheterna från föregående planperiod ska tas tillvara, och den nya planperioden ska bygga på tydlig uppföljning av vilka insatser som har haft effekt samt hur resurser ska prioriteras framåt.

Tystnadskultur och utsatthet i flera områden är fortsatt påtagliga problem. Mot denna bakgrund bör planerna förlängas och uppdateras till 2030 för att säkerställa ett strukturerat och samlat arbete i några av kommunens viktigaste områden i det som är mest efterfrågat av oss göteborgare.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-01-21

Ärendenummer SLK-2025-01264

Handläggare

Lisa Jacobson Flöhr, Magnus Jansson

Telefon: 031-368 03 59, 031- 368 00 37

E-post: lisa.jacobson.flohr@stadshuset.goteborg.se.

magnus.jansson@stadshuset.goteborg.se

Uppföljning av två planer - Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025 samt Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023-2025

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Uppföljning av Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025 antecknas.
2. Uppföljning av Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023-2025, antecknas.

Sammanfattning

Ärendet är en uppföljning av Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025 och Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023-2025. Båda planerna har löpt ut 2025. Syftet med uppföljningen är att fastställa om planerna har haft avsedd effekt och påverkat utvecklingen inom området i önskad riktning.

Stadsledningskontoret bedömer att det inte finns behov av en ny handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta. Flertalet insatser i planen pågår och kommer att fortsätta efter planperiodens slut. Det finns styrning på området genom Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa, Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program samt Framtidskoncernens strategi för utvecklingsområden 2020-2030.

Stadsledningskontoret bedömer att förvaltningar och bolag har ökat sin kapacitet och förmåga att motverka tystnadskultur och otillåten påverkan, i enlighet med denna plans avsikt. Stadsledningskontorets bedömning är att det framöver inte finns behov av en särskild plan för att omhänderta styrningen på området, utan styrningen ryms inom befintliga styrande dokument inom HR-området, säkerhetsområdet samt genom strategier i Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De minskade kostnader som uppkommer genom ett väl utfört jämlikhetsfrämjande, trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete visar sig ofta först på längre sikt. En mindre segregerad stad utan särskilt utsatta områden bedöms ha en positiv inverkan på både invånarnas och Göteborgs Stads ekonomiska situation. Människor som arbetar och försörjer sig själva har bättre livsvillkor och hälsa och staden bör få minskade utgifter för arbetsmarknadsinsatser och försörjningsstöd. Att bryta den negativa spiralen så att fler föräldrar kommer i försörjning, färre människor hamnar i utanförskap och fler unga slutför sin gymnasieutbildning bör ge stora effekter ekonomiskt för individerna och det omgivande samhället. En förbättrad socioekonomi och ökad trygghet i ett område skapar bättre förutsättningar för lokala näringsidkare. Fler affärsverksamheter kan lockas att etablera sig vilket i sin tur kan generera fler arbetstillfällen. Ett tryggare samhälle leder också på sikt till minskade kostnader för sociala insatser och reparationer och klottersanering på offentliga platser.

Otillåten påverkan på en arbetsplats kan leda till en sämre arbetsmiljö för medarbetare vilket ökar risken för sjukskrivningar och personalomsättning. Tystnadskultur kan göra det svårare att rekrytera personal och leda till att medarbetare inte vågar rapportera fusk och felaktigheter i arbetet. Risken för välfärdsbrott ökar vilket får till följd att skattemedel finansierar brottslighet i stället för att gå till insatser och service till stadens invånare. Strategiska metoder för att förhindra otillåten påverkan och tystnadskulturer gynnar beredskapen och möjligheten att agera, förebygga och hantera den typen av händelser. Ett strukturerat arbete har potential att bidra till ökad effektivitet och därmed lägre kostnader för staden.

Bedömning ur ekologisk dimension

Trygga miljöer kan ha en positiv påverkan på den ekologiska dimensionen. Stadens parker, badplatser, torg, naturområden och lekplatser är viktiga beståndsdelar för att möta andra människor och skapa ett tillitsfullt samhälle. Platser och lokaler som sköts och underhålls blir utsatta för mindre nedskräpning och förstörelse vilket ökar den ekologiska hållbarheten. Samtidigt medför underhållsarbete en påverkan på klimatutsläpp, även om den bedöms som ringa. Ur ett långsiktigt perspektiv kan väl utformade miljöer vara resurssnåla och belasta miljön i lägre grad.

Bedömning ur social dimension

För att nå målet att Göteborgs Stad inte ska ha några särskilt utsatta områden, krävs trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder men lika viktiga är åtgärder som minskar och motverkar segregationen och ökar jämlikheten. Stadens åtgärder mot segregation och för ökad jämlikhet är en förutsättning för att det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet ska ge resultat. Stadens ambition att minska segregationen och att inga områden ska klassas som särskilt utsatta, förväntas bidra till en positiv utveckling genom att barns uppväxtvillkor, den grundläggande tryggheten och säkerheten samt inflytande, delaktighet och tillit förbättras. I ett längre perspektiv kan detta även ge positiva effekter ur en ekonomisk dimension.

Tystnadskultur utgör ett hot mot grundläggande samhällsfunktioner, tillit, trygghet, demokrati och mänskliga rättigheter. Otillåten påverkan kan förekomma i alla geografiska

områden och verksamheter. Mest kritiskt är det i socioekonomiskt svaga områden där det finns en större rädsla för att utsättas för konkreta hot- och våldshandlingar av kriminella aktörer. Detta i sin tur skapar ett ojämlikt samhälle där medborgarna får olika förutsättningar till trygghet och tillgång till den service de har rätt till. Om vissa individer och grupper särbehandlas positivt på grund av otillåten påverkan kan det minska tilliten ytterligare hos andra grupper som ser att kommunen inte ger en likvärdig service. Tillit är nödvändigt för att värna det demokratiska systemet.

Beskrivning av ärendet

Ärendet är en uppföljning av Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025 och Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023-2025. Syftet med uppföljningen är att fastställa om planerna har haft avsedd effekt och påverkat utvecklingen inom området i önskad riktning.

För att följa upp genomförandet av insatserna har stadsledningskontoret ställt frågor till berörda förvaltningar och bolag om genomförandet och om det har skett en förflyttning i förhållande till det önskade resultatet. Uppföljning har också gjorts avseende måluppfyllelse för de indikatorer som är aktuella för respektive plan.

Handlingsplaner som utgår

Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025, beslutades av kommunfullmäktige 2023-10-12 § 13. Giltighetstiden för planen har varit perioden 2023-2025. En uppföljning av planen genomfördes under 2024 i form av en dialogträff med berörda förvaltningar. Eftersom planperioden är slut har nu en sista uppföljning genomförts.

Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer beslutades av kommunfullmäktige 2023-05-25 § 5. Giltighetstiden för planen har varit perioden 2023-2025. Tidigare uppföljningar har skett inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess. Eftersom planperioden är slut har nu en sista uppföljning genomförts.

Uppföljning av Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025

Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta löpte ut 2025. Kommunstyrelsen ansvarar för en samlad uppföljning av handlingsplanen. Resultaten som redovisas nedan utgör uppföljningen.

Syfte och mål

Handlingsplanens syfte är att skapa förutsättningar för nämnder och styrelser att genomföra och utveckla insatser som på olika sätt bidrar till att utvecklingen i stadens särskilt utsatta områden vänds och att inga områden klassas som särskilt utsatta år 2025. Målet är att Göteborg inte ska ha några särskilt utsatta områden år 2025.

När planen beslutades i oktober 2023 hade Göteborg fem särskilt utsatta områden: Bergsjön, Hammarkullen, Hjällbo, Lövgärdet och Biskopsgården. När polisen redovisade sin lägesbild över särskilt utsatta områden i december 2023 var Biskopsgården inte längre ett särskilt utsatt område. Området har trots detta omfattats av insatserna i handlingsplanen.

Fokusområden

Göteborgs Stads förvaltningar och bolag utför inom ramen för sina grunduppdrag varje dag viktigt förebyggande och främjande arbete som på olika sätt bidrar till målet att staden inte ska ha några särskilt utsatta områden. Handlingsplanen har tagit fasta på de mål, fokusområden och strategier som beskrevs i Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026 och Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022-2026. Handlingsplanen utgår från fyra fokusområden:

- Barns och ungas uppväxtvillkor
- Stadsutveckling

- Grundläggande säkerhet och trygghet
- Inflytande, delaktighet och tillit

Resultat av uppföljningen

Stadsledningskontoret har genomfört en samlad uppföljning av Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025. Uppföljning har gjorts avseende måluppfyllelse för ett antal indikatorer. För att följa upp genomförandet av insatserna har stadsledningskontoret också ställt frågor till berörda förvaltningar och bolag om genomförandet och om det har skett en förflyttning i förhållande till det önskade resultatet.

Fokusområde 1 Barns och ungas uppväxtvillkor

Goda uppväxtvillkor är grundläggande för att barn och unga ska kunna utveckla de förmågor som behövs för att kunna leva ett gott liv. Även om flera problem med segregation ligger på en nationell nivå har staden rådighet över ett flertal åtgärder för att förbättra barns och ungas uppväxtvillkor. Både insatser som pågår inom ramen för stadens jämlikhetsarbete och andra kommunala insatser som bidrar till att stärka barns och ungas förmågor har behövt förstärkas och utvecklas i stadens särskilt utsatta områden. Att klara skolan och ha en meningsfull fritid är viktiga skyddsfaktorer för barn och unga. Tidiga insatser och en fungerande utbildningskedja från förskola till och med gymnasium är en förutsättning för att vända utvecklingen i stadens särskilt utsatta områden. Insatserna i handlingsplanen har förväntats bidra till att fler barn får en meningsfull fritid, bättre skolresultat, ökad gymnasiebehörighet samt att fler individer i särskilt utsatta områden får arbete och blir självförsörjande.

Förvaltningar och bolag anger att de har genomfört insatserna helt eller delvis och att de kan se en förflyttning mot de förväntade resultaten. Som exempel på utvecklingen inom fokusområdet kan bland annat nämnas att utökning av Skolan som arena eller motsvarande koncept¹ pågår tillsammans med satsningar på utökad undervisningstid, utveckling av skolsociala team, lovskola och utökad timplan. Fler elever går på fritidshem. Andelen treåringar som inte är inskrivna i förskolan ligger på samma nivå 2025 som 2021 när handlingsplanen togs fram. Däremot är andelen barn som går i förskolan i åldersgruppen fyra-fem år högre 2025 jämfört med utgångsvärdet från 2021. Metoden Fler föräldrar i arbete är implementerad på aktuella kompetenscentra. Språkräning på svenska för föräldralediga sker genom öppna förskolan. Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen ser tendenser till att fler söker sig till studier efter sin föräldraledighet. Samverkan sker mellan flera verksamheter i staden för att tillsammans arbeta med meningsfull fritid för barn och unga och utjämna barns uppväxtvillkor.

Fokusområde 2 Stadsutveckling

Stadsplaneringen är en av många samhällsfunktioner som påverkar utvecklingen i utsatta områden och skapar miljöer med förutsättningar att stötta social hållbarhet. Stadsutveckling och arkitektur utgör enligt forskning viktiga delar i arbetet med att vända utvecklingen. I planering och utformning av stadsmiljön ska säkerhetsaspekten beaktas utifrån utformningsprinciper som överblickbarhet, synlighet, orienterbarhet, tillgänglighet, belysning, rumsliga ansvarsförhållanden, livfulla platser och tidsanvändningsmönster.

¹ Konceptet Skolan som arena innebär att skolan blir ett nav i området där boende i närsamhället kan delta i kostnadsfria aktiviteter efter skoltid. Skolan mitt i byn och Light's on är andra exempel på liknande metoder.

Förväntade resultat av insatserna inom detta fokusområde är ökade stadskvaliteter i plan- och exploateringsprocesserna samt hållbara och jämlika livsvillkor i särskilt utsatta områden.

Värdeskapande stadsutveckling är ett planeringsverktyg som bland annat syftar till att svara på hur staden kan utformas för att öka stadskvaliteterna. Med stadskvaliteter avses bland annat täthet, funktionsblandning och friyta. Det kan röra sig om avstånd och närhet till grönområde eller handel men också om till exempel trafiksäkerhet. I huvudsak bedömer förvaltningar och bolag att värdeskapande stadsutveckling används i plan- och exploateringsprocessen i särskilt utsatta områden. Socialnämnd Nordost lyfter en risk med krav på värdeskapande stadsutveckling i särskilt utsatta områden, då detaljplaner i dessa områden ofta har en ansträngd ekonomi redan i utgångsläget vilket kan bidra till att planer med goda ambitioner inte kan bli av.

Förvaltningar och bolag är i stort sett överens om att kraftsamling har skett eller delvis skett för att uppnå hållbara och jämlika livsmiljöer i särskilt utsatta områden. Stadsbyggnadsförvaltningen poängterar att ett strategiskt arbete i tidiga skeden och prioritering av planeringsresurser under lång tid behövs för att stadsplanering ska kunna användas som verktyg för att vända utvecklingen. Exploateringsförvaltningen konstaterar en målkonflikt mellan att kunna skapa goda kvaliteter i offentliga miljöer och att upprätthålla det politiska målet att exploateringsekonomin ska vara i balans. Bakgrunden till detta är att fastighetsvärden i särskilt utsatta områden är låga.

Under handlingsplanens giltighetstid har samverkan mellan socialförvaltningarna och de stadsutvecklande förvaltningarna skett, såväl lokalt som i ett hela staden-perspektiv. Omfattning och former för samverkan skiljer sig åt inom stadens olika geografiska delar. Ett gemensamt utvecklingsarbete pågår för att stärka de sociala perspektiven inom den gemensamma plan- och exploateringsprocessen.

Fokusområde 3 Grundläggande säkerhet och trygghet

Grundläggande säkerhet och trygghet handlar både om trygghet i de nära relationerna inom familjen och trygghet genom bra boende och närmiljö. Sådana förhållanden bidrar till ökad tillit i lokalsamhället men också till en god och jämlik hälsa. Grundläggande säkerhet och trygghet i boendemiljön förutsätter en stark kollektiv förmåga eftersom det finns starka samband mellan hög kollektiv förmåga och lägre brottslighet och ökad trygghet. För att stoppa våldet behöver samhällets institutioner återta kontrollen av det offentliga rummet. Insatserna inom detta fokusområde har förväntats leda till ökad trygghet och minskad brottslighet, mindre skadegörelse och en förbättrad skötsel på offentliga platser i särskilt utsatta områden.

Flertalet förvaltningar och bolag uppger att de har genomfört insatserna helt eller delvis men att förflyttningen mot det i planen angivna resultatet inte har skett eller bara skett delvis. Stadsfastighetsförvaltningen uppger att de vid likvärdiga behov av underhåll i skolor och förskolor har prioriterat dem i utsatta områden. Inom underhåll och skötsel på offentliga platser har samverkan och internt arbete utvecklats mellan berörda förvaltningar.

Insatsen som syftar till att socialförvaltningarna ska samordna grannskapsarbete och platssamverkan i stadsområdet har genomförts på olika sätt, till exempel genom Handslag

för Göteborg² och Skola som arena. Insatsen i planen som innebär bemanning i särskilt utsatta områden alla dagar i veckan har genomförts till viss del. Idrotts- och föreningsförvaltningen rapporterar att bemanningen har förstärkts medan socialförvaltningarna har haft svårt att prioritera insatsen och bemanna med personal. Fritidsaktiviteter erbjuds framför allt måndag – lördag medan aktiviteter och bemanning på söndagarna har förekommit i en lägre omfattning.

Fokusområde 4 Inflytande, delaktighet och tillit

För att vända utvecklingen i särskilt utsatta områden krävs att relationerna och representationen i dessa områden utvecklas. I arbetet med att förbättra miljöer och livsvillkor i de områden som idag är särskilt utsatta behöver medborgarna inkluderas. Insatserna inom fokusområdet förväntas leda till ökad tillit och delaktighet bland annat genom att invånare i särskilt utsatta områden får ökad kunskap om det svenska samhället och staden.

Flertalet förvaltningar och bolag rapporterar att de har genomfört insatserna helt eller delvis men att förflyttningen mot det förväntade resultatet inte har skett eller endast skett till viss del. Socialförvaltningen Centrum erbjuder samhällsorienteringskurs enligt insatsen i handlingsplanen, men det är få som anmäler sig. Det är svårt att nå individer som skulle kunna omfattas av insatsen, vilket påverkar möjligheterna att motivera till deltagande i kursen. Förvaltningen bedömer att det kan finnas en målkonflikt i att erbjuda insatser på kort sikt för att nå självförsörjning och insatser som syftar till integrering i samhället på lång sikt. Samverkan mellan olika förvaltningar, civilsamhället och andra aktörer pågår. Samverkan sker på flera olika sätt, till exempel genom Medborgarkontoren, ideella föreningar, framtidshubbar, Skolan som arena/Lights on och biblioteksverksamhet. Det finns dock vissa utmaningar i att få människor att långsiktigt engagera sig ideellt i föreningar.

Uppföljning av indikatorer

För att kunna mäta resultat av insatserna har indikatorer samt målvärden för handlingsplanen tagits fram. Indikatorer och utgångsvärden är hämtade från olika källor och kommer från mätningar som har gjorts 2020 och 2021. Indikatorer och utgångsvärden för fokusområde Barns och ungas uppväxtvillkor har hämtats från Jämlikhetsrapporten och Fritidsvaneundersökningen. Indikatorer och utgångsvärden för fokusområdena Stadsutveckling, Grundläggande säkerhet och trygghet samt Inflytande, delaktighet och tillit har hämtats från SOM-undersökningen i Göteborg. Som målvärden har angetts de värden som är ett genomsnitt för samtliga områden i Göteborgs Stad, mot bakgrund av målet att Göteborg ska vara en jämlik stad.

Uppföljningen av indikatorerna visar att de flesta inte når upp till målvärdena. Några av indikatorerna ligger på ungefär samma nivå som i början av planperioden. Dessa är: behörighet till yrkesprogram på gymnasiet; klarat kunskapskraven i svenska/svenska som andraspråk i åk 3; treåringar som ej är inskrivna i förskolan samt samhörighetsindex. En förändring som är märkbart positiv är att trygghetsindexet har gått upp från 50 till 58. En annan positiv siffra är inskrivningen på fritidshem i åk F-3 som har ökat från 50 procent till 57 procent. Indikatorn andel personer 18-64 år som bor i barnhushåll som har fått ekonomiskt bistånd har minskat vilket är positivt.

² Handslag för Göteborg är ett samarbete mellan näringslivet, lokala fastighetsägare, Framtidenkoncernen och Business Region Göteborg AB. Aktörerna arbetar gemensamt mot målet att Göteborg inte ska ha några särskilt utsatta områden 2030.

Däremot syns en uppgång av indikatorn under senare tid vilket visar att trenden 2025 är negativ. Här har troligen konjunkturen en viktig påverkan.

De två indikatorerna som handlar om meningsfull fritid visar på nivåer som närmar sig målvärdena, och över. Dessa ska dock tolkas med försiktighet eftersom det har skett förändringar i insamlingen av underlagen mellan jämförelseåren.

Av handlingsplanen framgår att underlag ska samlas in på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna. Statistik samlas ibland in på kön och ålder men sällan gällande funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Dessa uppgifter bedöms som känsliga personuppgifter och bör hanteras med försiktighet på grund av risk för missbruk. Gällande enkäter som används för uppföljning inom Göteborgs Stad saknas ofta underlag gällande diskriminering. Vissa indikatorer har gått att få fram fördelade på kön, men antalet blir för litet för att statistiken ska vara tillförlitlig. Några av indikatorerna är hämtade från SOM-undersökningen där en del av statistiken samlas in utifrån vissa diskrimineringsgrunder. Det har dock inte varit möjligt att få fram de uppgifterna i samband med denna uppföljning eftersom SOM-institutet endast tar fram statistik till samarbetsparter under våren. Även gällande denna statistik är det möjligt att antalet per diskrimineringsgrund blir för litet för att statistiken ska vara tillförlitlig.

Uppföljning av målet

I december 2025 publicerade Polismyndigheten en ny lägesbild över utsatta områden. Noa (Nationella operativa avdelningen) har justerat områdesgränserna vilket innebär att vissa områden delats upp i flera samt att vissa områden har fått mer precisa områdesgränser. De utsatta områdena i Göteborg har inte påverkats av förändringarna utan är desamma som tidigare. Kategorin riskområde har tagits bort.

Enligt lägesbilden 2025 har Göteborg, liksom 2023, fyra särskilt utsatta områden: Bergsjön, Hammarkullen, Hjällbo och Lövgärdet. Utvecklingen i tre av områdena är stabil medan Hammarkullen enligt polisens bedömningar uppvisar en negativ trend. Staden har också fyra utsatta områden: Biskopsgården, Gårdsten, Hisings-Backa och Tynnered. Biskopsgården och Tynnered var 2023 riskområden.

Handlingsplanens mål är att staden inte ska ha några särskilt utsatta områden 2025. Eftersom Polismyndigheten fortfarande klassar fyra områden som särskilt utsatta kan stadsledningskontoret konstatera att målet inte är uppnått.

Slutsatser

Syftet med planen har varit att i de särskilt utsatta områdena förstärka, utöka och utveckla pågående insatser men också att initiera nya åtgärder. I stadens verksamheter pågår arbete som bidrar till att uppnå målet och som behöver fortsätta även utanför plantiden. För att förhindra att utvecklingen i områdena avstannar efter 2025 eller att utsattheten sprids till andra områden, behöver det ske ett långsiktigt arbete i staden. Det arbete som utförs utifrån planens insatser kan framför allt ge effekt på längre sikt. Stadsledningskontoret kan ändå konstatera att det har skett förflyttningar i arbetet som främjar planens syfte och mål. Utöver stadens rådighet i insatserna påverkar också omvärldsfaktorer som till exempel rådande konjunktur.

Förvaltningar och bolag uppger att de flesta insatserna helt eller delvis genomförts och att det har skett viss förflyttning mot det förväntade resultatet, särskilt inom fokusområdena

Barns och ungas uppväxtvillkor och Stadsutveckling. Inom fokusområdena Grundläggande säkerhet och trygghet och Inflytande, delaktighet och tillit har de flesta insatserna helt eller delvis genomförts men förflyttningen mot det önskade resultatet har skett i mindre utsträckning.

Framgångsfaktorer som har nämnts i arbetet med insatserna är samordning och samverkan. Det gäller såväl utifrån ett lokalt perspektiv som på övergripande nivå. Förvaltningar och bolag har lyft fram att samordnade aktiviteter ger större effekt än enskilda insatser.

Huvudmålet för handlingsplanen är att det inte ska finnas några särskilt utsatta områden 2025. När planen beslutades i oktober 2023 hade Göteborg fem särskilt utsatta områden. När polisen redovisade sin lägesbild över särskilt utsatta områden i december 2023 var de fyra. Av den senaste lägesbilden som publicerades i december 2025, framgick att dessa fyra områden fortfarande bedöms som särskilt utsatta av polisen.

Uppföljning av Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023-2025

Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer har löpt ut 2025.

Kommunstyrelsen ansvarar för en samlad uppföljning av planen. Resultaten som redovisas nedan utgör uppföljningen.

Syfte och mål

Planens syfte är att skapa förutsättningar för nämnder och styrelser att genomföra och utveckla insatser som krävs för att motverka tystnadskulturer i stadens verksamheter. Planen knyter an till mål och strategier i Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026. Planen syftar särskilt till programmets strategi att Göteborgs Stad ska motverka tystnadskultur genom att stoppa alla former av otillåten påverkan av dess chefer och medarbetare. Planen har även insatser som bidrar till målen att öka kunskapen, öka samverkan samt öka tryggheten till följd av rädslan att utsättas för brott. Kopplingar finns även till Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023.

Fokusområden

Planen syftar till att motverka att tystnadskulturer uppstår och vidmakthålls i Göteborgs Stad. Planen är indelad i tre fokusområden med tillhörande insatser som tillsammans visar hur stadens nämnder och styrelser ska prioritera för att motverka tystnadskulturer:

- Ökad tydlighet och struktur
- Ökad kompetens
- Stärkt ledarskap och organisationskultur.

Resultat av uppföljningen

Stadsledningskontoret har genomfört en samlad uppföljning av Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskultur. Uppföljning har gjorts avseende måluppfyllelse för ett antal indikatorer. För att följa upp genomförandet av insatserna har stadsledningskontoret också ställt frågor till berörda förvaltningar och bolag om genomförandet och om det har skett en förflyttning i förhållande till det önskade resultatet.

Fokusområde 1 Ökad tydlighet och struktur

Insatserna i fokusområdet syftar till att stadens förvaltningar och bolag ska ha de rutiner och det stöd som krävs för att motverka tystnadskultur. Det handlar i synnerhet om insatser för att motverka orsakerna till individuell tystnad och tystnadskultur.

Förvaltningar och bolag rapporterar i stor utsträckning att insatserna inom fokusområdet är genomförda. Göteborgs Stad har tagit fram en metodhandbok otillåten påverkan som till stora delar bygger på Brottsförebyggande rådets metodhandbok otillåten påverkan. I metodhandboken finns exempel på hur förvaltningar och bolag bör arbeta för att identifiera risker, förebygga och motverka otillåten påverkan. Genom att använda metodhandboken ska förvaltningar och bolag få större kunskap om hur otillåten påverkan ska hanteras samt motverkas. Uppföljningen visar att metodhandboken används av majoriteten av stadens förvaltningar och bolag. Flera av de förvaltningar som inte använder metodhandboken uppger att de avser att använda den framöver eller att de har alternativa rutiner för att motverka otillåten påverkan. Lokala kompetensteam som ska ge ökad kompetens och struktur till chefer och medarbetare, har utvecklats i flera av de berörda förvaltningar och bolag som träffats av insatsen. Ibland har en funktion motsvarande ett kompetensteam inrättats.

Fokusområde 2 Ökad kompetens

Insatserna i fokusområdet syftar till att stadens chefer och medarbetare ska få ökad kompetens i att förebygga och hantera hot, våld, påverkansförsök, rättsprocessen och tystnadskulturer. En ökad kunskap om otillåten påverkan och tystnadskultur skapar en bättre förmåga att hantera påverkansförsök och motverka förekomst av tystnad och tystnadskulturer.

Majoriteten av stadens förvaltningar och bolag uppger att kunskapen om otillåten påverkan och tystnadskultur har ökat. Resultaten från medarbetar- och chefsundersökningar visar att antalet medarbetare som har fått utbildning och information har ökat. Kommunstyrelsens centrala kompetensteam ska bistå med råd och stöd till stadens förvaltningar och bolag. Det centrala kompetensteamet har förstärkts och består av funktioner och kompetens inom HR, juridik, personsäkerhet, kommunikation, organisationskultur samt otillåten påverkan och organiserad brottslighet. Stadsledningskontoret har tagit fram en utbildning och digital workshop om otillåten påverkan och tystnadskultur samt en utbildning om organiserad brottslighet som riktar sig till medarbetare, chefer och politiker.

Fokusområde 3 Stärkt ledarskap och organisationskultur

Insatserna i fokusområdet syftar till att skapa förutsättningar för hög tillit inom organisationen och från dem staden är till för. Strukturen för detta måste finnas i stadens ordinarie processer genom stöd till medarbetare och chefer.

I uppföljningen uppger flera av stadens förvaltningar och bolag att de efterlever den gemensamma grunden som uttrycks i Göteborgs Stads policy för arbetsmiljö, medarbetarskap och chefskap. De flesta har också rapporterat att de har ett aktivt arbete med stadens gemensamma ledarskap. Stadens årliga medarbetar- och chefsundersökning visar att ledarskapsindex har förbättrats under planperioden. Resultatet från mätningen av organisationskultur 2025 visar en positiv utveckling jämfört med tidigare mätning.

En insats som har fått genomslag i förvaltningar och bolag är utvecklingen av chefers organisatoriska förutsättningar med stöd av Chefoskopet.³ Arbetet bidrar till att förbättra chefers organisatoriska förutsättningar och arbetsmiljö, samt i förlängningen ett närvarande ledarskap. Genom dialog och reflektion får samtliga chefer i förvaltningen/bolaget en gemensam förståelse för vad organisatoriska förutsättningar är, en helhetsbild av hur cheferna har det, hur de fördelar sin arbetstid och hur kommunikationsvägarna och stödet i organisationen ser ut. Dessa dialoger mynnar ut i ett antal aktiviteter, som samlas i en handlingsplan. Majoriteten av förvaltningarna och bolagen har startat eller genomfört Chefoskopet. I de förvaltningar och bolag där arbetet pågått under en tid visar stadens årliga chefsundersökning på förbättringar för chefers förutsättningar.

Uppföljning av indikatorer

För att kunna mäta resultat av insatserna har indikatorer för handlingsplanen tagits fram. Fyra av de fem indikatorerna är hämtade från frågor om tystnadskultur i medarbetar- och chefsundersökningarna. Utgångsvärdena kommer från 2022 års enkät. 2024 omformulerades vissa frågor i enkäten men indikatorerna har ändå gått att följa. Indikatorerna rör andelen som på sin arbetsplats:

- kan uttrycka en avvikande åsikt
- upplever att de har ett tillåtande och respektfullt samtalsklimat
- kan ta upp problem och missförhållanden med sin chef
- har fått information om vart de kan vända sig om de upplever att det finns en tystnadskultur.

Målvärdena har varit att andelen ska öka, vilket den har gjort gällande dessa fyra indikatorer. Den femte indikatorn är andelen medarbetare som fått utbildning i otillåten påverkan. Denna indikator har inte kunnat mätas fullt ut. Medarbetare i ett flertal förvaltningar och bolag har deltagit i digital utbildning, men eftersom deltagandet ibland har skett gemensamt med andra i en arbetsgrupp, saknas tillförlitliga siffror över antalet deltagare. Eftersom utbildningen är framtagen utifrån planen bör dock andelen medarbetare som fått utbildning i otillåten påverkan ha ökat.

Slutsatser

Planens insatser har genomförts i stor utsträckning. Göteborgs Stads förmåga att motverka tystnadskulturer och otillåten påverkan har stärkts i enlighet med planens avsikt. Särskild vikt har legat på att skapa förutsättningar för kompetens och strukturer för att förvaltningar och bolag ska ha förutsättningar att stå emot otillåten påverkan och stödja sina medarbetare om de utsätts.

För att säkerställa kompetens och ett fortsatt stöd till förvaltningar och bolag finns stadens metodhandbok, stadsledningskontorets utbildningar och riskbedömningsstöd om otillåten påverkan och tystnadskultur tillgängliga för stadens medarbetare. Genom inrättade lokala kompetensteam som vid behov stöds av det centrala teamet, finns goda förutsättningar på plats för att motverka otillåten påverkan. I stort sett samtliga förvaltningar och bolag har implementerat Chefoskopet.

³ Chefoskopet bygger på forskning om styrning och ledning med fokus på organisation. Verktöget är framtaget av Sunt Arbetsliv (partsgemensam organisation som ska bidra till friska arbetsplatser i kommun- och regionsektorn).

Medarbetar- och chefsundersökningar ger möjligheter för förvaltningar och bolag att följa utvecklingen och sätta in åtgärder vid behov.

Enligt medarbetarundersökningarna har arbetet för att motverka tystnadskultur haft en positiv påverkan på arbetsmiljön för Göteborgs Stads medarbetare. Fler uppger att åsikter kan uttryckas och att medarbetare vet vart man kan vända sig om finns en tystnadskultur, vilket bör ha en positiv effekt på stadens kapacitet att motverka otillåten påverkan.

Stadsledningskontorets bedömning

Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta 2025

För att nå målet att Göteborgs Stad inte ska ha några särskilt utsatta områden, krävs trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder men lika viktiga är åtgärder som minskar och motverkar segregationen och ökar jämlikheten. Stadens åtgärder mot segregation och för ökad jämlikhet är en förutsättning för att det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet ska ge resultat. Alla insatser i handlingsplanen är inte helt genomförda. Trots detta och att målvärden inte har uppnåtts, bedömer stadsledningskontoret att det inte finns behov av en ny handlingsplan för att inga områden ska vara särskilt utsatta. Flertalet insatser i planen pågår och kommer att fortsätta efter planperiodens slut. Det finns styrning på området genom Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024-2030, Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022-2026 och Framtidskoncernens strategi för utvecklingsområden 2020-2030.

Kommunfullmäktiges budget för 2026 innehåller mål och uppdrag som bidrar till handlingsplanens syfte: att vända utvecklingen i särskilt utsatta områden. Målen *Göteborg ska vara en jämlik och trygg stad där alla invånare ges inflytande och möjlighet till delaktighet* och *Segregationen i Göteborg ska brytas* syftar bland annat till detta. Majoriteten av stadens nämnder och bolagsstyrelser har fått uppdrag som på olika sätt ska bidra till dessa mål. Som exempel kan nämnas att socialnämnden Hisingen, socialnämnden Sydväst och socialnämnden Nordost har fått i uppdrag att i samverkan med idrotts- och föreningsnämnden säkerställa att idrottshallar i områden med behov bemannas med personal inom fritid och/eller socialt arbete alla dagar i veckan inklusive kvällar och helger.

Utöver detta gör stadsledningskontoret bedömningen att Polismyndighetens lista över utsatta områden inte är optimal att använda som enda mål för att bedöma utvecklingen i stadens särskilt utsatta områden. Listan utgår från lokalpolisområden och är främst ett polisiärt verktyg för att kunna göra fortsatta analyser samt prioritera åtgärder och resurser.

Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023-2025

Stadsledningskontoret bedömer att förvaltningar och bolag har ökat sin kapacitet och förmåga och att det finns strukturer att motverka tystnadskultur och otillåten påverkan. Göteborgs Stads förmåga att motverka tystnadskulturer och otillåten påverkan har stärkts i enlighet med planens avsikt.

Att motverka tystnadskulturer är ingen tillfällig insats utan behöver ingå i ordinarie processer hos förvaltningar och bolag. Arbetet mot tystnadskultur och otillåten påverkan behöver vara en del av det löpande arbetsmiljöarbetet.

Stadsledningskontorets bedömning är att det inte finns behov av en särskild plan för att omhänderta styrningen på området, utan att denna ryms inom befintliga styrande dokument inom HR-området, säkerhetsområdet samt Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program.

På HR-området omfattar följande styrande dokument otillåten påverkan, där stadsledningskontoret planerar en översyn av de två sista dokumenten:

- Göteborgs Stads riktlinje för representation, gåvor, mutor, jäv och bisyssla
- Göteborgs Stads rutin för årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet och arbetet med aktiva åtgärder
- Göteborgs Stads policy för arbetsmiljö, medarbetarskap och chefskap
- Göteborgs Stads riktlinje för arbetsmiljö, medarbetarskap och chefskap

Inom säkerhetsområdet berörs otillåten påverkan i följande styrande dokument:

- Göteborgs Stads säkerhetspolicy
- Göteborgs Stads riktlinje för personsäkerhet

Slutligen omhändertas tystnadskultur och otillåten påverkan av en av strategierna i stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande program: *Göteborgs Stad ska motverka tystnadskultur genom att stoppa alla former av otillåten påverkan av dess chefer och medarbetare.*

Magnus Andersson

Ekonomidirektör

Eva Hessman

Stadsdirektör